

แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
Community Resource Management Guidelines for Tourism in Sathing Phra
District, Songkla Province.

เศรษฐวัฒน์ คำสุวรรณ^{1*} และปองเพชร ธาราสูข²

Settawat Khamasuwan^{1*} and Pongpachara Tarasook²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาพัฒนาการเกษตร, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Graduate student, Department of Agricultural development, Faculty of Natural resources, Prince of songkla University.

² สาขาพัฒนาการเกษตร, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² Department of Agricultural development, Faculty of Natural resources, Prince of songkla University.

*Corresponding author, E-mail: settawat6210620026@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการทรัพยากรชุมชนด้านการท่องเที่ยวในอำเภอ สทิงพระ 2) อัตลักษณ์การท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอสทิงพระ และ 3) แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ปลัดองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือตัวแทน จำนวน 12 คน 2) ประชาชนชาวบ้านหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอสทิงพระ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตและ การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการทรัพยากรชุมชนด้านการท่องเที่ยวองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้วางแผนโดยยึดยุทธศาสตร์การพัฒนากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561 – 2565) เป็นหลัก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดฝ่ายรับผิดชอบหลัก คือ สำนักปลัด รองลงมา คือ กองช่าง คอยควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนในการดำเนินกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์และเพจเฟซบุ๊ก และการประสานงานกับผู้นำ ชุมชนในการดูแลตรวจสอบการท่องเที่ยว โดยรายงานต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ นายกเทศมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง การจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยวของอำเภอสทิงพระตามแผน ปี พ.ศ. 2561 – 2565 ประมาณ 600,000 – 100,000,000 บาท 2) อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของ อำเภอสทิงพระที่โดดเด่นจำนวน 5 ด้าน แบ่งเป็น อัตลักษณ์ทางสังคม คือ วิถีชีวิตโหนด - นา - เล อัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม คือ วัดจะทิ้งพระ วัดพระโคะ ร่องรอยของตำนานหลวงปู่ทวด วัดดีหลวง วัดสนามชัย วัดท่าคุระ และถ้ำคูหา อัตลักษณ์ทางแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ หาดมหาราชและ

อุทยานนกน้ำคูขุด อัตลักษณ์สินค้าของฝาก คือ หัตถกรรมใยตาล หัตถกรรมใบตาล และอาหารพื้นบ้าน ในตลาดสินค้าคลองรี อัตลักษณ์ทางขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ประเพณีงานบุญเดือนหก ประเพณีลอยแพสะเดาะเคราะห์ และประเพณีสมโภชเจ้าแม่อยู่หัว 3) แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี ควรมุ่งเน้นการพัฒนาแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน คนในท้องถิ่น และกลุ่มการท่องเที่ยวได้ใน 3 แนวทาง คือ 3.1) พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตพื้นบ้านควบคู่ไปกับสินค้าของฝาก 3.2) พัฒนาการท่องเที่ยวขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกับศาสนสถาน และ 3.3) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยการนำเที่ยวศาสนสถานที่เป็นอัตลักษณ์

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรชุมชน, การท่องเที่ยว, อำเภอสังขละบุรี

Abstract

This research aims to study 1) Community Resource Management in Sating Phra District, 2) Tourism Identity of Sating Phra District, and 3) Guidelines for Community Resource Management for Tourism of Sating Phra District. The samples are divided into 2 groups: 1) permanent secretary of the local government organization or agent 12 keys and 2) Local sages or tourism experts in Sating Phra District 7 keys total 19 keys. Using qualitative research methods with in-depth interview, observation and Analyze data by means of content analysis and present it with a description. The research found that, 1) Community Resource Management for Tourism Authority of Thailand has planned based on the strategy of developing local government organizations in Songkla Province (2018 – 2022). Organization and staffing have Office of the Chief Administrator of the SAO is a main moderator followed by Division of Public Works (Civil Works). There are controls, supervises, and facilitates the community in carrying out tourism activities. Including publicity through the website and Facebook pages and to coordinate with community leaders to monitor tourism. There ara reported to Chief Executive of the SAO at least once a year and the tourism budget allocation of Sathing Phra District according to the plan 2018 - 2022 is approximately 600,000 - 100,000,000 baht. 2) The tourism identity of Sating Phra district is divided into: Social identity are Node-Na-Le way of life, art and cultural identity is religious places. Landmark identity is Maharat Beach, water bird park Khu Kut and Klong Ri market. Product souvenir identity is palmyra palm fiber handicraft Palmyra palm, leaf handicraft and local food in the Klong Ri market. Tradition identity is the tradition of the sixth month of merit, Loi Pae and tradition of celebrating. 3) Guidelines for Community Resource Management for Tourism of Sating Phra District It

should focus on integrated development in an engaging way between government agencies and Community There are 3 ways: 3.1) Development of tourism local way of life along with souvenirs, 3.2) Development of tourism and traditions in collaboration with religious places, and 3.3) Development of historical tourism by guiding religious places as identity.

Keywords: Community Resource Management, Tourism, Sathing Phra District.

บทนำ

การท่องเที่ยวไทยมีการเจริญเติบโตทางสถิติอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 – 2561 โดยเฉพาะในช่วงสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยปี 2561 มากกว่า 2.94 ล้านล้านบาท และมีแนวโน้มสูงขึ้นตามจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น มีนโยบายการท่องเที่ยวที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในรายได้หลักทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมเกษตร อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางทรัพยากรสูง (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยเฉพาะอำเภอสทิงพระ เป็นอำเภอที่มีลักษณะภูมิประเทศทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับทะเลสาบสงขลา มีประวัติศาสตร์ของแคว้นสทิงพระ ซึ่งเป็นชุมชนโบราณก่อนประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการค้าในอดีต นิยมปลูกข้าว มีความรุ่งเรืองด้านศาสนา ทำให้มีโบราณสถานทั้งพราหมณ์และพุทธ (ที่ว่าอำเภอสทิงพระ, 2556) การดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นในปัจจุบันยังคงรักษาวิถีพื้นบ้านแบบดั้งเดิม คนในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับตาลโตนด การทำนา และการประมง มีการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตจากรุ่นสู่รุ่น มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญมากมาย เช่น หาดมหาราช อุทยานนกน้ำคูขุด วัดพะโคะ วัดจะทิ้งพระ เป็นต้น แต่กลับเป็นอำเภอที่นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักในวงกว้างและใช้เป็นพื้นที่ทางผ่านเมื่อเทียบกับเขตตัวเมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะอย่างอำเภอเมืองสงขลามีจุดเด่นของการตัวเมืองท่าเก่า และอำเภอหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนของภาคใต้ตอนล่าง (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา, 2560) อำเภอสทิงพระจึงยังคงใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างไม่เต็มศักยภาพ ทำให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอสทิงพระเสียโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสูญเสียรายได้ที่เข้ามาจากการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าทรัพยากรชุมชนที่หลากหลายของอำเภอสติงพระมีอะไรบ้างและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร อัตลักษณ์ของสติงพระในมุมมองของประชาชนชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอสติงพระ โดยมุ่งหวังผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้การจัดการทรัพยากรชุมชนที่มีความเหมาะสมและเกิดความยั่งยืนด้วยการดึงอำเภอสติงพระให้มีทิศทางชัดเจนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรชุมชนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นภายในพื้นที่อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ

วิลเลียม และ คมณะ (William G. Nickels, James M. McHugh, & Susan M. McHugh, 2015) ได้ให้ความหมายของการจัดการไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผ่านหน้าที่ทางการบริหารตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร รวมถึงการควบคุมบุคคลและทรัพยากรต่าง ๆ ภายในองค์กร

ลินดัล เออร์วิก และ ลูเธอร์ กุลลิค (Lyndall Urwick & Luther Gulick, 1937) คิดค้นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญแก่การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากกว่าการทำงานของฝ่ายพนักงานระดับล่าง เรียกทฤษฎีนี้ว่า POSDCoRB อันประกอบไปด้วยหน้าที่ 7 ประการดังนี้

P – Planning (การวางแผน) เป็นการวางแผนโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ

O – Organizing (การจัดองค์กร) เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน เป็นกรม กอง หรือแผนก

S – Staffing (การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน) เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

D – Directing (การอำนวยการ) เป็นภารกิจในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก

Co – Coordinating (การประสานงาน) เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

R – Reporting (การรายงาน) เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน

B – Budgeting (การงบประมาณ) เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

2. แนวคิดทรัพยากรชุมชน

ธีรเดช ชุมณี (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรและจำแนกทรัพยากร ออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในธรรมชาติ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและให้ผลประโยชน์กับมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ การที่มนุษย์นำทรัพยากรทั้งกลุ่มกายภาพและกลุ่มชีวภาพ มาผสมผสาน ดัดแปลง ปรับปรุง หรือแปรรูป ด้วยเทคโนโลยีจนได้ทรัพยากรใหม่ขึ้นมา เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรม การสื่อสาร สาธารณสุข การศึกษา ศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี เป็นต้น

3. แนวคิดการท่องเที่ยว

ฐิรชญา มณีเนตร (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และมีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2551) ได้แบ่งองค์ประกอบการท่องเที่ยวออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การเข้าถึง คือ มีความสามารถในการเข้าถึงการคมนาคม ไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยว
- 2) กิจกรรม คือ ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวก คือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างครบครันและเพียงพอ เช่น สาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และจุดบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น
- 4) สิ่งดึงดูดใจ คือ แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ
- 5) ที่พัก คือ ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือบริเวณใกล้เคียงต้องมีที่พักไว้เพื่อบริการ

4. แนวคิดอัตลักษณ์การท่องเที่ยว

นุชนาฏ เชียงชัย (2558) ให้ความหมายของอัตลักษณ์ คือ ความเป็นตัวตนที่แตกต่างจากสิ่งอื่นใดสามารถบ่งชี้ลักษณะเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวของตัวบุคคล สังคม ชุมชน เช่น ชาติ ภาษา วัฒนธรรม ท้องถิ่น และศาสนา เป็นต้น สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น โดยทำการแบ่งประเภทอัตลักษณ์การท่องเที่ยวออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสภาพด้านสังคม คือ สถานที่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้
- 2) ด้านศิลปวัฒนธรรม คือ ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และวัฒนธรรม
- 3) ด้านแหล่งท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ
- 4) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ขนบธรรมเนียม ประเพณีภายในท้องถิ่น ภาษา รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมา
- 5) ด้านสินค้าของฝาก คือ ผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือ ของฝาก

6. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อินทิรา พงษ์นาค และ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณ อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการประชุมสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คนในพื้นที่เห็นว่า อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ของชุมชนเมืองโบราณ อุทอง ได้แก่ ข้อ 1 มีผังเมืองโบราณเป็นรูปวงรี ข้อ 2 มีหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแรกเริ่ม ข้อ 3 มีโบราณสถาน เช่น เจดีย์ วัด ข้อ 4 มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปสมัยทวารวดีธรรมจักร ลูกปัด และ ข้อ 5 มีมรดกทางธรรมชาติ คือ สวนหินธรรมชาติพุนางนาค ส่วนอัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ได้แก่ ข้อ 1 มีประเพณีตักบาตรเทโว-โรหณะ ณ วัดเขาทำเทียม ข้อ 2 มีประเพณีลอยกระทงสวรรค์ 12 นักษัตร ณ วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม ข้อ 3 มีเทศกาลกินเจ และงานจิวของชาวไทยเชื้อสายจีน ข้อ 4 มีพิธีกรรมไหว้ผีเจ้านาย ผีเทวดาและงานประเพณีแห่ธงสงกรานต์ของลาวครั้ง และ ข้อ 5 มีประเพณีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ 5 ชนเผ่าอุทอง ได้แก่ ไทยพื้นถิ่น ไทยจีน ไทยเวียง ไทยทรงดำ และลาวครั้ง ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์เมืองโบราณอุทอง มีดังนี้ 1) กลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองโบราณอุทอง ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูตัวโบราณสถาน และสภาพแวดล้อมรอบ ๆ พื้นที่ 2) การจัดการภูมิทัศน์ในพื้นที่โบราณสถานและชุมชนโบราณ

อัยรวี วีระพันธ์พงศ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรร่วมของชุมชนท้องถิ่นกรณีศึกษา ชุมชนคลองลัดมะยม แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการทรัพยากรร่วมของชุมชนแบ่งได้ 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการที่ 1 การออกแบบกติกาในการจัดการทรัพยากรร่วมของชุมชน โดยชุมชนคลองลัดมะยมได้มีแนวทางออกแบบการดำเนินงานการใช้คลองลัดมะยมในรูปแบบคณะกรรมการแบบไม่เป็นทางการ มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็น ส่วนต่าง ๆ เช่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการเงิน เป็นต้น กระบวนการที่ 2 การใช้กติกาในการจัดการทรัพยากรร่วมของชุมชน โดยชุมชนคลองลัดมะยมได้มีการใช้กติกาในการจัดทรัพยากรร่วม จะใช้วิธีช่วยกันสอดส่องและดูแลให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ กระบวนการที่ 3 การจัดการและการพัฒนาองค์การของชุมชน โดยชุมชนคลองลัดมะยมเกิดการรวมกลุ่มสามารถทำให้ชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 19 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในพื้นที่อำเภอสิงหนคร ประกอบด้วย 11 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้แก่ อบต.ชุมพล คลองรี ดิหลวง สนามชัย กระดังงา จะทิ้งพระ คูซุด ท่าหิน บ่อदान บ่อแดง วัดจันทร์ และ 1 เทศบาล คือ เทศบาลตำบลสิงหนคร รวม 12 คน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้เชี่ยวชาญด้านท่องเที่ยวของ อำเภอสิงหนคร เป็นกลุ่มคนในชุมชน จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ข้อคำถามเชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม มีการตรวจสอบเครื่องมือเบื้องต้นโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผ่านการ Pilot survey เบื้องต้น ในพื้นที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 6 ชุด แบ่งออกเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ชุด และปราชญ์จำนวน 3 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยจาก หน่วยงาน และ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และ สัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 19 คน จากกลุ่มองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้มีความรู้ในด้านประวัติศาสตร์และพื้นที่ท่องเที่ยวของอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จำแนกหมวดหมู่ ด้ความสรุปผลข้อมูลตามหลักการของ POSDCoBB จากนั้นนำมาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าโดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลต่างสถานที่ ต่างเวลา ต่างบุคคล รวมถึงนำมาตรวจสอบร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อหาผลสรุปจากข้อมูล จนกว่าข้อมูลที่ได้จะไม่มีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมจึงจะถือว่าเป็นข้อมูลที่แน่ชัด นำมาสรุปผลและนำเสนอด้วยบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การจัดการทรัพยากรชุมชนด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

อำเภอสิงหนครแบ่งการปกครองออกเป็น 11 องค์การบริหารส่วนตำบล คือ ตำบลชุมพล สนามชัย กระดังงา จะทิ้งพระ บ่อदान บ่อแดง วัดจันทร์ ดิหลวง คลองรี คูซุด ท่าหิน และ 1 เทศบาล คือ เทศบาลตำบลสิงหนคร เมื่อจำแนกพื้นที่ตามทรัพยากรชุมชนสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ อำเภอ สิงหนคร เขตติดทะเลอ่าวไทย และอำเภอสิงหนคร เขตติดทะเลสาบสงขลา ซึ่งการบริหารจัดการ ทรัพยากรชุมชนด้านการท่องเที่ยวมีรายละเอียดดังนี้ (ผู้ให้ข้อมูล 1, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2563; ผู้ให้ข้อมูล 2, 17 พฤศจิกายน 2563; ผู้ให้ข้อมูล 3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2563; ผู้ให้ข้อมูล 4, สัมภาษณ์ 1 ธันวาคม 2563 2563; ผู้ให้ข้อมูล 5, สัมภาษณ์ 1 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 9, สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 6, สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 8, สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 7, สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 10, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2563; ผู้ให้ข้อมูล 11,

สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2563 และ ผู้ให้ข้อมูล 12, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2563;)

1.1 การวางแผน (Planning) อำเภอสทิงพระมีดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวโดยยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในเขตจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561 – 2565) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนา พลังงาน เศรษฐกิจ การค้าและการท่องเที่ยว โดยอำเภอสทิงพระเขตติดทะเลอ่าวไทยจะมุ่งเน้นแผนงานด้านศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการเป็นหลัก เนื่องจากมีศาสนาสถานที่สำคัญเป็นจำนวนมาก แตกต่างจากเขตอำเภอสทิงพระติดทะเลสาบสงขลา ที่มุ่งเน้นแผนงานในด้านเคหะและชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากชุมชนมีการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตพื้นบ้าน จึงจำเป็นต้องพัฒนาถนน แหล่งที่พัก รวมถึงสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม

1.2 การจัดองค์การ (Organization) และการจัดกำลังคน (Staffing) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีฝ่ายรับผิดชอบการท่องเที่ยวโดยตรง แต่จะจัดสรรหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสมตามแผนงานที่กำหนด เขตพื้นที่ติดทะเลอ่าวไทยมีผู้รับผิดชอบหลัก คือ สำนักปลัดของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายและแผนงานด้านการท่องเที่ยว รองลงมา คือ กองช่าง มีหน้าที่รับผิดชอบในการก่อสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยว แตกต่างจากเขตติดทะเลสาบสงขลาที่มีฝ่ายรับผิดชอบหลัก คือ กองช่าง ซึ่งรับผิดชอบด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค ที่พัก และถนนหนทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

1.3 การอำนวยการ (Directing) และการประสานงาน (Coordination) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการควบคุมและจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนงานที่รับผิดชอบ ตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ คอยประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ซึ่งผู้นำชุมชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกในการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตรับผิดชอบ เช่น การจัดการถนนเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวและจัดการก่อสร้างจุดบริการนักท่องเที่ยว

1.4 การรายงาน (Reporting) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานของแผนงานและรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ส่วนใหญ่จะมีการรายงานผลปีละครั้ง รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและเพจของเฟซบุ๊กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 งบประมาณ (Budgeting) การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2561 – 2565 ประมาณ 600,000 – 100,000,000 บาท หรือ คิดเป็น 0.7 – 30 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณทั้งหมด

2. อัตลักษณ์การท่องเที่ยวอำเภอสทิงพระ

อัตลักษณ์การท่องเที่ยวของอำเภอแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ อัตลักษณ์ด้านสังคม อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และอัตลักษณ์ด้านสินค้าของฝาก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 อัตลักษณ์ด้านสังคม พื้นที่อำเภอสังขละบุรีมีจุดเด่น คือ วิถีชีวิตแบบพื้นบ้านดั้งเดิม คนในชุมชนมีความผูกพันกับการเกษตร มีการขึ้นตาลโตนด การทำนา และวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน เรียกรวม ๆ กันว่า วิถีชีวิต โหนด - นา - เล ซึ่งปัจจุบันก็ยังคงดำรงสืบทอดมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะภูมิปัญญาในด้านของตาลโตนด เช่น การขึ้นตาลโตนดเพื่อเก็บน้ำตาลสดมาเคี่ยวทำเป็นน้ำผึ้งเหลวเพื่อจัดจำหน่าย หรือการนำน้ำตาลมาใช้ทำน้ำส้มตาลโตนดเพื่อปรุงอาหาร ล้วนใช้ตาลโตนดเป็นวัตถุดิบ ด้วยจุดเด่นของวิถีชีวิตปัจจุบันจึงมีกลุ่มคนที่นำวิถีชีวิตพื้นบ้านนี้มาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิต โหนด - นา - เล และ กลุ่มโหนดทึ่ง เป็นต้น (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564 และผู้ให้ข้อมูล 14, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

2.2 อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุด คือ ศาสนสถานที่มีความเก่าแก่ซึ่งอำเภอสังขละบุรีประกอบไปด้วยศาสนสถานกว่า 44 แห่ง ถือได้ว่ามีจำนวนมากในอำเภอเดียว จากศาสนสถานทั้งหมดสถานที่ที่สำคัญและจัดเป็นอัตลักษณ์ของสังขละบุรีทั้งหมด 7 อัตลักษณ์ คือ

1) วัดจะทิ้งพระ เดิมมีชื่อเรียกว่า วัดมหาธาตุ เพราะมีมหาธาตุเจดีย์อายุกว่าพันปี ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีและอำเภอข้างเคียง (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564) หากมาเที่ยวที่อำเภอสังขละบุรีแต่ไม่มาวัดจะทิ้งพระ แสดงว่ายังไม่ถึงอำเภอสังขละบุรี (ผู้ให้ข้อมูล 14, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564) ซึ่งวัดจะทิ้งพระคงอยู่มาช้านานเป็นและวัดคูเมืองมาตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ตามประวัติศาสตร์เมื่อก่อนแบ่งเป็น 2 วัด คือ วัดจะทิ้งพระ และวัดมหาธาตุ ต่อมาในปี พ.ศ. 2434 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จประพาสเมืองปักษ์ใต้ จึงโปรดเกล้าให้มีการรื้อกำแพงและรวมเป็นวัดเดียวกัน กลายเป็นวัดจะทิ้งพระอย่างปัจจุบัน และจุดเด่นของวัดจะทิ้งพระมีด้วยกัน 3 อย่าง คือ มีเจดีย์พระมหาธาตุ เป็นเจดีย์ที่ก่อด้วยอิฐดินเผาและอิฐปะการังทรงลังกาที่สร้างขึ้นสมัยศรีวิชัย พ่อเฒ่านอน หรือ พระเชตุพนพุทธไสยาสน์ สันนิษฐานว่าเริ่มสร้างตั้งแต่สมัยอยุธยา รวมถึงหอรบขัง ลวดลายหนังตะลุง ที่สร้างเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 (ผู้ให้ข้อมูล 16, สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2564)

2) วัดพระโคะ (วัดราชประดิษฐ์) เป็นวัดสำคัญอีกสถานที่หนึ่งของอำเภอสังขละบุรี มีเจดีย์พระศรีมหาธาตุและตำนานหลวงปู่ทวดซึ่งเป็นที่ยึดถือของคนทั่วทั้งภาคใต้ (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564; ผู้ให้ข้อมูล 14, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564 และผู้ให้ข้อมูล 17, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564) เชื่อกันว่า เดิมเคยใช้เป็นสถานที่ตักน้ำพิพัฒน์สัตยาของเมืองพัทลุงในสมัยอยุธยา มีศิลปกรรมที่สำคัญ คือ พระสุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีมหาธาตุ เป็นเจดีย์รูปทรงลังกาก่อสร้างในสมัยอยุธยา วิหารพระพุทธไสยาสน์บรรจุพระพุทธรูปไสยาสน์โคตรระมะ (ผู้ให้ข้อมูล 18, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564)

3) ร่องรอยของตำนานหลวงปู่ทวด เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญควบคู่ไปกับวัดพระโคะ ซึ่งประกอบไปด้วย รอยพระพุทธรูป ซึ่งคนในพื้นที่เชื่อกันว่าเป็นรอยพระบาทของสมเด็จพระราชมนูีสามีราม (หลวงปู่ทวด) ลูกแก้วของสมเด็จพระราชมนูีสามีราม ตามตำนานกล่าวว่า เป็นลูกแก้วที่งจวางคายไว้ให้แก่หลวงปู่ทวดยามเป็นทารก นาเปล สถานที่ที่บิดามารดาของหลวงปู่ทวดผูกเปลและมัจจองวางมาคายนูกแก้ว (ผู้ให้ข้อมูล 18, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564) และ สถานที่ฝังรกของหลวงปู่ทวด ซึ่งอยู่ที่

สำนักสงฆ์ต้นเลียบ ตำบลดีหลวง อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา (ผู้ให้ข้อมูล 17, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564)

4) วัดดีหลวง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1370 รวมถึงได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ จัดว่าเป็นวัดที่เก่าแก่ที่ปรากฏในแผนที่ภาพกัลปนาวัดหัวเมืองพัทลุง เดิมเรียกขานว่า วัดกุฎีหลวง หรือ วัดหลวง มีศิลปกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เจดีย์ 5 ยอด ที่มีรูปทรงคล้ายพระบรมธาตุไชยา (ผู้ให้ข้อมูล 17, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564)

5) วัดสนามชัย สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ประมาณปี พ.ศ. 2300 แต่เดิมเรียกขานกันว่า วัดศาลาไม้ชัย ศิลปกรรมที่สำคัญ คือ เจดีย์ประดิษฐานพระพุทธรูป ที่สร้างด้วยการผูกปูนชาวผสมน้ำมันพีช วัดพระสิงห์ เป็นโบราณสถานที่สำคัญ เดิมเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่หิ๊งค์ เนื้อสำริด ก่อนที่จะมีการย้ายพระพุทธรูปไปยังวัดเลียบ จังหวัดสงขลา และรูปพระวิษณุหิน 4 กร ปัจจุบันก็ได้มีการย้ายที่ศาลาหลักเมือง ในเขตบ้านบ่อย่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และโดยรอบวัดเคยเป็นที่ตั้งชุมชนโบราณสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ของสทิงพระมาก่อน ทำให้มีการขุดพบภาชนะเครื่องใช้ ลูกนิมิต และวัตถุโบราณ ที่สำคัญต่อประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก (ผู้ให้ข้อมูล 18, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564)

6) วัดท่าคุระ เดิมเรียกว่า วัดท่าทอง ก่อสร้างประมาณปี พ.ศ. 2210 จัดว่าเป็นวัดที่มีตำนานสำคัญของ เจ้าแม่อยู่หัว ที่เป็นที่เคารพของคนในพื้นที่ ศิลปกรรมที่สำคัญคือ พระพุทธรูปเจ้าแม่อยู่หัวเป็นพระพุทธรูปทองคำปางสมาธิ ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวพันกับตำนานมโนราและประเพณีท้องถิ่นหลายประเพณี เช่น การสมโภชสงกรานต์เจ้าแม่อยู่หัวในวันพุธแรกหรือการจัดงานตายาย่าน ช้างแรม เดือนหก (เดือนพฤษภาคม) ปีละครั้ง เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษตายายโนราและครูโนรา เป็นต้น (ผู้ให้ข้อมูล 18, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

7) ถ้ำเขาควหา ซึ่งเป็นศาสนสถานของศาสนาฮินดู ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เดิมเป็นถ้ำธรรมชาติที่ได้รับการดัดแปลงให้กลายเป็นศาสนสถาน มีมาตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ปัจจุบันอายุมากกว่า 1,200 ปี จุดเด่น คือ ภาพเขียนสีของศาสนาฮินดู ถือได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอสทิงพระไม่แพ้วัดเก่าแก่อื่น ๆ (ผู้ให้ข้อมูล 17, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2564)

2.3 อัตลักษณ์ด้านแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) อัตลักษณ์ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แบ่งเป็น 2 สถานที่ คือ หาดมหาราช และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา (อุทยานนกน้ำคูขุด) ถือว่าเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญและบ่งบอกถึงอำเภอสทิงพระ เนื่องจากสทิงพระเป็นพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยทะเลอ่าวไทยทางทิศตะวันออกและทะเลสาบสงขลาทางทิศตะวันตก ทำให้พื้นที่ทะเลทั้งสองด้านล้วนเป็นจุดเด่นของสทิงพระ หาดมหาราช เป็นสถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาราช (รัชกาลที่ 5) เสด็จขึ้นฝั่งเพื่อพระราชดำเนินเสด็จเยือนอำเภอสทิงพระ ชาวบ้านจึงเรียกชายหาดบริเวณนั้นว่า “หาดมหาราช” (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564) ส่วนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา คนในพื้นที่นิยมเรียกว่า “อุทยานนกน้ำคูขุด” เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สามารถเข้ามาดูนกอพยพหรือนกประจำถิ่นในช่วงเดือนธันวาคม -

มีนาคม และสามารถร้องเรือชมเกาะต่าง ๆ เช่น .เกาะคำเหียง เป็นต้น. (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม และ ผู้ให้ข้อมูล 14, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

2) แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ คือ ตลาดสินค้าคลองรี เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าพื้นบ้านจากอำเภอสิงหนคร ถือได้ว่าเป็นตลาดใหญ่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตตามภูมิปัญญาพื้นบ้านของท้องถิ่นได้อย่างหลากหลาย คือ อาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน เช่น ขนมดู ขนมตาล เป็นต้น และผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ได้แก่ น้ำตาลสด ผลตาลโตนด เป็นต้น. จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของอำเภอสิงหนครอีกสถานที่หนึ่งที่สามารถจับจ่ายซื้อสินค้าของฝากได้จำนวนมาก (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

2.4 อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี สิงหนครมีประเพณีประจำถิ่นที่สำคัญหลากหลายจัดเป็นอัตลักษณ์ที่ควรค่าแก่การส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ประเพณี คือ

1) ประเพณีงานบุญเดือนหก หรือ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ จัดขึ้นทุกวันเพ็ญเดือน 3 หรือเดือนกุมภาพันธ์ (วันมาฆบูชา) ที่วัดจะทิ้งพระ ตำบลจะทิ้งพระ เป็นการแห่ผ้าขึ้นห่มโอบอุ้มเจดีย์พระมหาธาตุ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ดัดแปลงมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราชจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2542 (ผู้ให้ข้อมูล 16, สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2564)

2) ประเพณีลอยแพสะเดาเคราะห์ เป็นความเชื่อท้องถิ่นของศาสนาพราหมณ์ที่มีมานานกว่าร้อยปี โดยการทำแพลอยลงในทะเลอ่าวไทย เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้พระคุณและเทพเจ้า ซึ่งจะจัดงานในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ในพื้นที่ตำบลสนามชัย ตำบลชุมพล และตำบลกระดังงา ซึ่งปัจจุบันเริ่มสูญหายเนื่องจากขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดงาน (ผู้ให้ข้อมูล 15, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

3) ประเพณีสมโภชเจ้าแม่อยู่หัว หรือ ประเพณีตายาย่าน เป็นประเพณีที่จัดขึ้นที่วัดท่ากระวะ ตำบลคลองรี โดยจะทำการอัญเชิญพระพุทธรูปเจ้าแม่อยู่หัวซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองมาทำพิธีโดยการเตรียมเครื่องถวาย คือ ตรีเกร้าหมากพลู เสือ และหมอน โดยให้ผู้ชายหนุ่มชาวห่มขาว และพระสงฆ์ 3 รูป ทำพิธีอัญเชิญ การทำพิธีจะต้องแก้ผ้าที่ห่อ 9 สี 9 ชั้น พร้อมสวดบังสุกุล รำมนโราโรงครูให้ครูหมอมโนราห์ทำพิธี จะรำมนโราโรงครูต่อเนื่องกัน 3 วัน 3 คืน เริ่มวันพุธแรกของเดือนหก ข้างแรม (เดือนพฤษภาคม) จนถึงวันศุกร์ เป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความเคารพแก่เจ้าแม่อยู่หัวและบรรพบุรุษ เป็นการจัดพิธีเพื่อรวมญาติ พบปะกับญาติพี่น้องที่อยู่ต่างพื้นที่ให้มาพบเจอกัน (ผู้ให้ข้อมูล 15, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

2.5 อัตลักษณ์ด้านสินค้าของฝาก ผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด นับเป็นสินค้าที่โดดเด่นของอำเภอสิงหนคร เนื่องจากอำเภอสิงหนครมีตาลโตนดจำนวนมากถึงล้านต้น ทำให้การใช้ประโยชน์จากตาลโตนดเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ซึ่งสินค้าของฝากที่เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญพื้นที่ คือ

1) หัตถกรรมใยตาล เป็นการนำเอาเส้นใยตาลโตนดที่โคนทาง หรือ ที่เรียกกันว่า กายโหนด ซึ่งมีด้วยกัน 3 สี คือ สีขาว น้ำตาล และดำ ตามความอ่อนแก่ของเส้นใย นำมาผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ

จนเปลี่ยนเป็นเส้นใยที่พร้อมใช้งานสำหรับจักสานและประดิษฐ์เป็นสินค้าหัตถกรรม เช่น กระเป๋า โคมไฟ กล้องกระดาษทิชชู กล้องเอนกประสงค์ และกล่องใส่สมุดบันทึก เป็นต้น (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564 และผู้ให้ข้อมูล 19, สัมภาษณ์ 22 มกราคม 2564)

2) หัตถกรรมใบตาล เป็นหนึ่งในสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์เช่นกัน ซึ่งวัตถุดิบที่นำมาใช้ คือ ใบของต้นตาลโตนด นำมาจักสานเป็นสินค้าต่าง ๆ เช่น กระเป๋า ตะกร้า ที่ใส่ปากกา เป็นต้น (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564 และผู้ให้ข้อมูล 19, สัมภาษณ์ 22 มกราคม 2564)

3) ขนมหีบบ้าน คือ ขนมหีบ ขนมดู (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

4) ผลผลิตจากตาลโตนด คือ ผลตาลโตนดสด น้ำตาลสด น้ำตาลแว่น และน้ำผึ้งเหลว (ผู้ให้ข้อมูล 13, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2564)

3. แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการวางแผนมุ่งเน้นการพัฒนาจุดเด่นที่เป็นโบราณสถานและทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน มีการพัฒนา 3 แนวทาง คือ 1) พัฒนาการท่องเที่ยวชนบทธรรมเนียมประเพณีร่วมกับศาสนสถาน โดยจัดให้มีการนำเที่ยวตรงกับช่วงที่มีกิจกรรมตามชนบทธรรมเนียมประเพณีที่โดดเด่นมาส่งเสริมร่วมกับการนำเสนอศาสนสถาน เช่น การจัดท่องเที่ยววัดท่ากระเชอในช่วงที่มีงานสมโภชเจ้าแม่อยู่หัว ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสกับประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์พร้อมกับเที่ยวชมโบราณสถาน หรือ จัดท่องเที่ยววัดจะทิ้งพระ ในช่วงประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุหรือทำบุญเดือนหก 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยการจัดทำแผนการท่องเที่ยวศาสนสถานที่เป็นอัตลักษณ์ นำเที่ยวโบราณสถานที่สำคัญ เช่น วัดจะทิ้งพระ วัดพะโคะ วัดดีหลวง วัดสนามชัย ถ้าเขาควหา เป็นต้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในด้านโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ และรวมถึงผู้ที่ต้องการเที่ยวชมร่วมกับการทำบุญมีการจัดฝ่ายงานที่รับผิดชอบตามแผนงาน และ 3) พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตพื้นบ้านควบคู่ไปกับสินค้าของฝาก โดยนำวิถีชีวิตพื้นบ้าน โหนด - นา - เล มาพัฒนาร่วมกับสินค้าของฝากที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ผ่านการขายสินค้าของฝากให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมวิถีชีวิตพื้นบ้าน โดยการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรีอย่างมีส่วนร่วมมีแนวทาง ดังนี้

1) สำนักปลัด ดำเนินการจัดประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอัตลักษณ์ของอำเภอสังขละบุรี และควบคุมดูแลกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงตรวจสอบผลการดำเนินงานร่วมกับผู้นำชุมชนเป็นระยะ พร้อมทั้งประสานงานกับผู้นำชุมชนในการรวมสมาชิกเพื่อก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแผนงานด้านการท่องเที่ยว ให้ชุมชนเป็นคนดำเนินกิจกรรมภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น

2) กองช่างดำเนินการด้านปรับปรุงและก่อสร้างสถานที่ตั้งจำหน่ายสินค้า รวมถึงสาธารณูปโภคที่จำเป็นอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม โดยพัฒนาในรูปแบบของการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างจุดบริการนักท่องเที่ยว การปรับปรุงถนน การก่อสร้างและปรับปรุงห้องน้ำ เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอสติงพระ มีวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยยึดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561 – 2565) เป็นหลัก ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนา พลังงาน เศรษฐกิจ การค้าและการท่องเที่ยว มีการจัดการองค์กรและจัดกำลังคนฝ่ายรับผิดชอบหลัก คือ สำนักปลัด ในการดูแลภาพรวมด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และ กองช่าง เพื่อปรับปรุงสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวศูนย์บริการและสาธารณูปโภคที่จำเป็น มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์และเพจเฟซบุ๊ก รวมถึงประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชนในการดูแลตรวจสอบการท่องเที่ยว และเพื่อสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลาในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการรายงานมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละครั้ง และมีการจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยวประมาณ 600,000 – 100,000,000 บาท โดยอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของอำเภอสติงพระที่โดดเด่นมีจำนวน 5 ด้าน แบ่งเป็น อัตลักษณ์ทางสังคม คือ วิถีชีวิตโหนด - นา - เล อัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม คือ วัดจะทิ้งพระ วัดพระโคะ ร่องรอยของตำนานหลวงปู่ทวด วัดดีหลวง วัดสนามชัย วัดท่าคุระ และถ้ำคูหา อัตลักษณ์ทางแหล่งท่องเที่ยว คือ หาดมหาราช อุทยานนกน้ำคู และตลาดสินค้าคลองรี อัตลักษณ์ทางสินค้าของฝาก คือ หัตถกรรมไยตาล หัตถกรรมใบตาล ขนमतาล ขนมดูผลตาลโตนดสด น้ำตาลสด น้ำตาลแวน และน้ำผึ้งเหลว อัตลักษณ์ทางขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ประเพณีงานบุญเดือนหก ประเพณีลอยแพสะเดาะเคราะห์ และประเพณีสมโภชเจ้าแม่อยู่หัว

จากการวิจัยเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของอำเภอสติงพระบ่งชี้ไปที่ศาสนสถานและวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบดั้งเดิม แนวทางการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสติงพระ จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน คนในท้องถิ่น และกลุ่มการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวชมวิถีชีวิตและศาสนสถานเก่าแก่ มีแนวทางการจัดการที่สำคัญ 3 แนวทาง คือ 1) พัฒนาการท่องเที่ยวขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกับศาสนสถาน 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยการนำเที่ยวศาสนสถานที่เป็นอัตลักษณ์ 3) พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตพื้นบ้านควบคู่ไปกับสินค้าของฝาก ซึ่งอาจจะมีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย โดยร่วมมือประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทิรา พงษ์นาค และ ศุภกรณ์

ดิษฐพันธ์ (2558) ที่ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเมืองโบราณอุทอง กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองโบราณอุทอง ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูตัวโบราณสถาน และสภาพแวดล้อมรอบ ๆ พื้นที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่อำเภอสังขละบุรีมีความคล้ายคลึงในลักษณะของการเป็นเมืองโบราณเก่าแก่ มีโบราณสถานที่สำคัญจำนวนมาก รวมถึงวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านที่ยังคงรักษาไว้เช่นเดียวกับชุมชนเมืองโบราณอุทอง ซึ่งการจัดการทรัพยากรชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรมีการดำเนินการโดยผู้นำชุมชน คนในชุมชน กลุ่มท่องเที่ยว และมีหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยสำนักปลัดและกองช่าง เป็นฝ่ายสนับสนุนและควบคุมดูแลในด้านการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสถานที่และงบประมาณในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัยรวี วีระพันธ์พงศ์ (2560) ซึ่งชุมชนเป็นผู้พัฒนาและจัดการทรัพยากรชุมชนในพื้นที่ รวมถึงรวมกลุ่มกลายเป็นองค์กรที่ดูแลด้วยคนในชุมชน อาจจะเป็นเพราะกระบวนการจัดการด้วยชุมชนย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม ทำให้คนในชุมชนมีความคิดว่าตนเองเป็นเจ้าของร่วมกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาและการดูแลอย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2558 – 2562.
สืบค้น 4 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.mots.go.th/allcont.php?cid=411>.
- ฐิรชญา มณีเนตร. (2552) ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ที่ว่าการอำเภอสังขละบุรี. (2556). ประวัติความเป็นมาอำเภอสังขละบุรี. สืบค้น 6 กันยายน 2562,
จาก <http://www.sathingphra-sk.go.th/index.php?options=information&id=1>.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551). การท่องเที่ยวไทยนานาชาติปี พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ธีรเดช ชุมณี. (2557). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชน
ชุมชนบ้านเป็ดใน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา. (2560). ข้อมูลจังหวัดสงขลา ๒๕๖๐. สงขลา:
สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา.
- อินทรา พงษ์นาค และ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์. (2558). อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Lyndall Urwick & Luther Gulick. (1937). Papers on the science of administration.
New York: Institute of Public Administration.

William G. Nickels, James M. McHugh, & Susan M. McHugh, (2015). Understanding Business, (10th ed.). Glasgow: McGraw-Hill Education.

บุคคลานุกรม

ผู้ให้ข้อมูล 1 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลกระดังงา อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลสนามชัย อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 3 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลจะทงิ่งพระ อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 4 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลท่าหิน อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 5 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลคุด อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 6 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลจะทงิ่งพระ อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 7 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลคลองรี อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 8 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลดีหลวง อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 9 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2563

ผู้ให้ข้อมูล 10 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลบ่อดาน อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 11 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลบ่อดาง อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 12 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลวัดจันทร์ อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563.

ผู้ให้ข้อมูล 13 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลจะทงิ่งพระ อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 14 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลท่าหิน อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 15 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลท่าหิน อำเภอสตงิ่งพระ
จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 16 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสตงิ่งพระ
จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 17 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลดีหลวง อำเภอสตงิ่งพระ
จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 18 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัด
สงขลา เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564.

ผู้ให้ข้อมูล 19 (ผู้ให้สัมภาษณ์), เศรษฐวิวัฒน์ คำสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์), ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสตงิ่งพระ
จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2564.